

رابطه کمال گرایی و ابراز وجود با مسئولیت پذیری در دانشجویان

راضیه پالیزوان¹

چکیده

پژوهش حاضر به «بررسی رابطه بین کمال گرایی و ابراز وجود با مسئولیت پذیری در دانشجویان کارشناسی ارشد» پرداخت. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دانشجویان کارشناسی ارشد دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی بود و نمونه‌ی پژوهش حاضر شامل 240 نفر از دانشجویان کارشناسی ارشد دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی بود که به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. دانشجویان به پرسشنامه‌های کمال گرایی اهواز نجاریان و همکارانش (1380)، ابراز وجود دلنگ یول لی (1985)، و مسئولیت‌پذیری کالیفرنیا هاریسون گاف (1951) پاسخ دادند. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش از آزمون‌های همبستگی پیرسون و رگرسیون چند متغیره استفاده شد. نتایج آزمون همبستگی بین کمال گرایی و مسئولیت‌پذیری نشان داد که نمرات کمال گرایی و مسئولیت‌پذیری دانشجویان کارشناسی ارشد در سطح $(0a=01)$ رابطه معکوس و معنی‌دار دارد. نتایج آزمون همبستگی نشان داد که مسئولیت‌پذیری با ابراز وجود رابطه‌ی مستقیم و معنی‌دار دارد. نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد که ابراز وجود در سطح $(0a=01)$ به صورت معکوس و معنی‌دار، قادر به پیش‌بینی مسئولیت‌پذیری دانشجویان کارشناسی ارشد می‌باشد. و به عبارتی با کاهش نمره کمال‌گرایی و افزایش نمره ابراز وجود، نمره مسئولیت‌پذیری دانشجویان کارشناسی ارشد نیز بالا می‌رود و بالعکس. همچنین مشخص شد که ابراز وجود با ضریب تبیین $(0/308)$ تأثیرگذاری بیشتری را در پیش‌بینی مسئولیت‌پذیری دانشجویان کارشناسی ارشد دارد.

واژگان کلیدی: مسئولیت‌پذیری، کمال گرایی، ابراز وجود.

1. مقدمه

امروز جامعه در حال پیشرفت، نیازمند افرادی مسئول و خودکفا است و آموزش مسئولیت پذیری به کودکان نیازمند جوی خاص در خانه و مدرسه است. بایستی شرایطی فراهم کرد تا کودکان و نوجوانان، ابزارهای نگرش و ارزشیابی پیدا کنند تا به کمک آنها بتوانند بهتر تصمیم گیری کنند. تصمیماتی که آنان را در این دنیای پیچیده به سوی زندگی بارور و رضایت بخش رهنمون کند. انسانهای امروز بیش از پیش نیازمند پذیرش مسئولیت برای زندگی و سرنوشت خود هستند و این امر میسر نمی شود مگر اینکه مبنای آموزش و پرورش آنها مبتنی بر افزایش درک کودکان و نوجوانان در مورد نقش خود آنها به تعیین سرنوشت و ساخت کیفیت زندگیشان باشد و برای رسیدن به این اهداف، سعی و کوشش و برنامه ریزی دقیق لازم است.

کودکان با احساس مسئولیت ذاتی به دنیا نمی آیند و در یک دوره سنی معین مسئولیت پذیری را خود به خود درک نمی کنند. احساس مسئولیت به تدریج و پس از سالهای طولانی بدست می آید و این مستلزم اجرای روزانه تمرین و انتخاب در موقعیت های مناسب و با توجه به سن و قدرت درک کودک است. بدین جهت مشخص است که قبول مسئولیت هیچ گاه به طور ارثی از والدین به فرزندانشان منتقل نمی گردد، بلکه قبول مسئولیت، جریانی است که به مرور آموخته می شود. در سال های اخیر شمار روزافزونی از روان شناسان به بررسی قابلیت کمال گرایی و دگرگونی در شخصیت آدمی روی آورده اند. روان شناسان کمال گرا که اکثراً خود را روان شناسان انسان گرا^۱ می نامند با دیدی نو به ماهیت انسان می نگرند. کمال گرایی^۲ از جمله ویژگی های شخصیتی است که در چندین دهه اخیر پژوهش های متعددی در مورد آن انجام شده (استالیس و ناس^۳، 1997 به نقل از پورکمالی، 1392). کمال گرایی به عنوان وضع معیارهای شخصی بیش از حد بالا در عملکرد همراه با گرایش به انتقادی بودن بیش از حد در ارزیابی عملکرد خود شخص تو صیف شده است (ریوس^۴ و همکاران، 2011) به نقل از پورکمالی، دیدگاه های اولیه، کمال گرایی را به عنوان صفتی یک بعدی که در اصل غیر انطباقی و ناکارآمد است، در نظر می گرفتند در حالی که دیدگاه های اخیر، کمال گرایی را به عنوان صفتی چند بعدی با جنبه های فردی افزون بر جنبه های بین فردی در نظر گرفته اند (قالی^۵، 2010).

در دهه های اخیر مهارت «ابراز وجود»^۶ یا رفتار «جرات ورزانه» توجه بسیاری از پژوهشگران و روان شناسان بالینی را به خود جلب نموده است. اهمیت مهارت ابراز وجود در ارتباط های میان فردی نقش مؤثر آن در تعامل های اجتماعی و فراوانی رفتارهای غیر جرات ورزانه در جمعیت های بالینی و غیر بالینی، سبب گردید که در این زمینه پژوهش های زیادی صورت گیرد. بر اساس نظریه ابراز وجود، مهارت ابراز وجود می تواند توسعه داده شود.

چنانچه راکوس (2003) به نقل از هارجی و دیکسون (2006)، ترجمه پاییزی و همکاران (1392) به این نکته اشاره می کند که ابراز وجود یک مهارت آموخته شده است نه یک صفتی که یک فرد یا دارای آن است، یا از آن بهره مند نیست. لذا یک برنامه ی صحیح آموزشی ابراز وجود برای افزایش دادن باورها و رفتارهای ابرازمندانانه افراد طراحی شده، که می تواند دید افراد را نسبت به خودشان تغییر دهد، اعتقاد به خود را در آنها تقویت کند و روابط بین فردی را بهبود بخشد (رساریو و همکاران^۷، 2009).

1. Humanism
2. Perfectionism
3. Eliss & Knous
4. Rios
5. Ghaly
6. Assertion
7. Rosario et.al

جرات و رزی یا ابراز وجود را می‌توان قلب رفتار میان فردی (لین^۱ و همکاران، 2011) یا مهارت برقراری ارتباط میان فردی (آلبرتی و آمونز^۲، 1977) برشمرد. در واقع ابراز وجود باعث بهبود عزت نفس، افزایش تمایلات میان فردی، مهارت در ارتباط، کاهش اضطراب اجتماعی می‌شود (لین و همکاران، 2011، نوتا و سورسی^۳، 2010، پترسون^۴ و همکاران، 2013، لنت و همکاران، به نقل از عمیدنیا و همکاران، 1392).

2. روش پژوهش

با توجه به متغیرهای پژوهش و هم‌چنین ماهیت موضوع و با توجه به اهدافی که در نظر گرفته شده است، طرح پژوهش حاضر طرح توصیفی با روش همبستگی می‌باشد. جامعه‌ی آماری این پژوهش، شامل کلیه‌ی دانشجویان کارشناسی ارشد دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی بود. تعداد این دانشجویان در سال تحصیلی 1394-1395 شامل 640 نفر بود که به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند.

این مقیاس یک مقیاس خودگزارشی است که شامل 27 ماده است و به وسیله تحلیل عوامل توسط نجاریان، عطاری، زرگر (1380) در یک نمونه 395 نفری از دانشجویان دانشگاه‌های شهید چمران و آزاد اسلامی اهواز ساخته شده است. ماده‌های این مقیاس دارای چهار گزینه هرگز، به ندرت، گاهی اوقات و اغلب اوقات می‌باشند که آزمودنی یکی از این گزینه‌ها را انتخاب کرده و علامت می‌زند. در این مقیاس به 12 و 16 و 17 و 22 که به شیوه معکوس نمره می‌گیرند، بقیه ماده‌ها بر اساس مقادیر 1 و 2 و 3 و 4 نمره‌گذاری می‌شوند. در نهایت جمع نمرات میزان کمال‌گرایی فرد را نشان می‌دهد.

شیرازی بیستونی (1382) ضریب پایایی مقیاس کمال‌گرایی را با استفاده از روش هم‌سانی درونی برای کل آزمودنی‌ها 0/83، آزمودنی‌های دختر 0/76 و آزمودنی‌های پسر 0/87 محاسبه نموده‌اند که نتایج مطلوب است. همچنین وردی (1385) پایایی مقیاس را روی یک نمونه 70 نفری از آزمودنی‌ها با استفاده از روش‌های بازآزمایی با فاصله زمانی 5 هفته و آلفای کرونباخ بدست آورد که ضرایب به ترتیب $r=0/85/63$ می‌باشد که در حد قابل قبولی است.

پرسشنامه ابراز وجود A.S.A

این پرسشنامه در سال (1985) توسط دانگ یول لی، ارنست تی‌هالبرگ، آلن جی سلمون و ریچارد اف‌هاس^۶ تدوین و در سال 1978 توسط شهنی بیلاق ترجمه و با همکاری منصوره و محامد تعیین اعتبار شده است. در نخستین مطالعه‌ای که این مقیاس بکار گرفته شد 682 دانش‌آموز دختر و پسر کلاس ششم تا دوازدهم کانادایی شرکت داشتند. دامنه میانگین مربوط به ابراز وجود هر دو گروه از پسر و دخترها 19/81 تا 23/48 بود. این پرسشنامه 33 ماده دارد. در واقع، 33 موقعیت میان فردی را توصیف می‌کند و آنچه را که معمولاً آزمودنی، در هر موقعیت انجام می‌دهد با سه گزینه معین می‌سازد. در هر کدام از موقعیت‌ها صرفاً یکی از گزینه‌ها به عنوان پاسخ مبتنی بر ابراز وجود معین شده است. نمره‌ها با هم جمع شده و یک نمره کلی از ابراز وجود فراهم می‌سازد که می‌تواند دامنه بین 0 تا 33 را در برداشته است (بنابراین نمره‌های بالاتر منعکس‌کننده ابراز وجود بیشتر است). سؤال‌هایی هستند که گزینه الف آنها بیانگر ابراز وجود است (مثل

1. Lin

2. Alberti & Emmons

3. Nota & soresi

4. Paterson

5. Lent

6. Dong yrule lee , Ernest T . Hallberg , Hallberg , Alan G , selmon & Richard F . Hasse

سؤالهای 6، 10، 20، ... سؤالهایی هستند که گزینه ب آنها بیانگر ابراز وجود است (مثل سؤالهای 2، 3، 4، ...). رضانی (1387) نیز برای سنجش پایایی مقیاس فوق الذکر، روش آلفای کرونباخ را به کار برد. ابتدا با استفاده از نرم افزار SPSS پنج سؤال 1، 20، 25، 28، 30 را از شکل پرسشنامه حذف نمود و سپس برای 28 سؤال باقی مانده ضریب 0/68 را به دست آورد که رضایت بخش بود. مهریند (1389) پایایی این آزمون را با روش آلفای کرونباخ و تصنیف محاسبه کرد و به ترتیب ضرایب 0/80 و 0/73 را بدست آورد. در تحقیق یادآور (1391) نیز پیلایایی این مقیاس از دو روش آلفای کرونباخ و تصنیف محاسبه و ضرایب 0/40 و 0/30 بدست آمد.

پرسشنامه مسئولیت پذیری کالیفرنیا C.P.I

این پرسشنامه یکی از بهترین پرسشنامه‌های مداد - کاغذی موجود، برای اندازه‌گیری ویژگی‌های شخصیتی افراد بهنجار می‌باشد که هم به صورت گروهی و در مدت حداکثر یک ساعت، اجرا می‌شود و از دقت فنی قابل ملاحظه‌ای برای پیش بینی‌های رفتاری برخوردار است و نخستین بار توسط هاریسون گاف¹ در سال (1951) با 648 سؤال، 15 مقیاس برای سنجش 15 ویژگی شخصیتی انتشار یافت و سپس در سال 1957 تعداد مقیاس‌های آن به 18 و مجدداً در سال 1987 توسط وی مورد تجدید نظر مجدد قرار گرفت. تعداد سؤال‌های آن به 462 و تعداد مقیاس‌های آن به 20 عدد افزایش یافت. در این پرسشنامه نمره‌های بالا (نمره 2) به صفاتی که از نظر سنتی مطلوب‌تر هستند و نمره‌های پایین (نمره 1) به صفتهای نامطلوب تعلق می‌گیرند. پرسشنامه‌ی سنجش مسئولیت‌پذیری کالیفرنیا (Re-CPI) دارای 42 سؤال می‌باشد که به منظور سنجش ویژگی‌هایی از قبیل وظیفه‌شناسی، احساس تعهد، سخت‌کوشی، جدیت، قابلیت اعتماد، رفتار مبتنی بر نظم، مقررات و منطق و احساس مسئولیت، مورد استفاده قرار می‌گیرد. برای نمره گذاری مقیاس مذکور تعداد پاسخ‌های هماهنگ با کلید را شمارش نموده تا نمره خام فرد بدست آید (نقل از حریری، 1389). مگارگی (1982)، نقل از حریری، (1389) گزارش نمود که ضرایب پایایی این پرسشنامه با روش بازآزمایی و همسانی درونی در مقایسه با سایر پرسشنامه‌های شخصیت، کاملاً رضایت بخش است.

3. یافته‌ها

جدول 1- شاخصهای توصیفی نمرات کمال‌گرایی و ابراز وجود و مسئولیت‌پذیری دانشجویان کارشناسی ارشد

مقیاس	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	حداقل	حداکثر
کمال‌گرایی	240	67/12	12/73	29	99
ابراز وجود	240	19/13	4/57	8	29
مسئولیت‌پذیری	240	23/79	6/74	6	39

فرضیه اول پژوهش: بین کمال‌گرایی و مسئولیت‌پذیری دانشجویان کارشناسی ارشد رابطه وجود دارد.

جدول 1- نتایج آزمون همبستگی پیرسون بین نمرات کمال گرایی و مسئولیت پذیری دانشجویان کارشناسی ارشد

متغیر	میانگین	انحراف معیار	N	ضریب همبستگی پیرسون	سطح معنی داری
کمال گرایی	67/12	12/73	240	-0/176	0/006
مسئولیت پذیری	23/79	6/74			

به منظور بررسی این فرضیه پژوهش و بررسی رابطه بین کمال گرایی و مسئولیت پذیری دانشجویان کارشناسی ارشد، از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد که نتایج آن در جدول 1 ارائه شده است. طبق جدول فوق و با تأکید بر میزان ضریب همبستگی بدست آمده (-0/176) و با توجه به این که سطح معنی داری کمتر از 0/01 حاصل شده است می توان مطرح نمود که رابطه معکوس و معنی داری بین نمرات کمال گرایی و مسئولیت پذیری دانشجویان کارشناسی ارشد در سطح (a=0/01) وجود دارد. به عبارتی با بالا رفتن نمرات کمال گرایی، نمرات مسئولیت پذیری دانشجویان کارشناسی ارشد کاهش می یابد و بالعکس.

فرضیه دوم پژوهش: بین ابراز وجود و مسئولیت پذیری دانشجویان کارشناسی ارشد رابطه وجود دارد.

جدول 2- نتایج آزمون همبستگی پیرسون بین نمرات ابراز وجود و مسئولیت پذیری دانشجویان کارشناسی ارشد

متغیر	میانگین	انحراف معیار	N	ضریب همبستگی پیرسون	سطح معنی داری
ابراز وجود	19/13	4/57	240	0/266	0/001
مسئولیت پذیری	23/79	6/74			

به منظور بررسی این فرضیه پژوهش و بررسی رابطه بین ابراز وجود و مسئولیت پذیری دانشجویان کارشناسی ارشد، از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد که نتایج آن در جدول 2 ارائه شده است. طبق جدول فوق و با تأکید بر میزان ضریب همبستگی بدست آمده (0/266) و با توجه به این که سطح معنی داری کمتر از 0/001 حاصل شده است می توان مطرح نمود که رابطه مستقیم و معنی داری بین نمرات ابراز وجود و مسئولیت پذیری دانشجویان کارشناسی ارشد در سطح (α=0/01) وجود دارد. به عبارتی با بالا رفتن نمرات ابراز وجود، نمرات مسئولیت پذیری دانشجویان کارشناسی ارشد نیز افزایش می یابد و بالعکس.

فرضیه سوم پژوهش: مسئولیت پذیری دانشجویان کارشناسی ارشد را می توان بر اساس کمال گرایی و ابراز وجود پیش بینی کرد.

جدول 3- خلاصه تحلیل رگرسیون چندمتغیری پیش بینی مسئولیت پذیری دانشجویان کارشناسی ارشد از طریق کمال‌گرایی و ابراز وجود

متغیر	F	R	R ²	B	β	P
ثابت کمال‌گرایی	16/582	0/350	0/123	23/339	-	0/001
ابراز وجود				-0/123	-0/232	0/001
				0/455	0/308	0/001

به منظور بررسی این سؤال فرضیه پژوهش، و جهت تعیین سهم هر یک از متغیرهای کمال‌گرایی و ابراز وجود در پیش‌بینی مسئولیت‌پذیری دانشجویان کارشناسی ارشد از رگرسیون چندمتغیری استفاده شد که نتایج آن در جدول 3 مشاهده می‌شود. طبق جدول فوق خلاصه تحلیل رگرسیون چندمتغیری، پیش‌بینی مسئولیت‌پذیری دانشجویان کارشناسی ارشد از طریق کمال‌گرایی و ابراز وجود را نشان می‌دهد. با فرض اینکه R^2 در صد واریانس مشترک کمال‌گرایی و ابراز وجود در پیش‌بینی مسئولیت‌پذیری دانشجویان کارشناسی ارشد است، نتایج جدول فوق نشانگر آن است که مجموع متغیرهای بکار رفته (کمال‌گرایی و ابراز وجود) 12٪ از واریانس مسئولیت‌پذیری دانشجویان کارشناسی ارشد را پیش‌بینی می‌کند. با توجه به اینکه F محاسبه شده در سطح کمتر از 0/01 معنادار است، لذا مدل رگرسیون خطی معنادار است. نتایج تحلیل رگرسیون نشان می‌دهد که ابراز وجود در سطح $(\alpha=0/01)$ به صورت مستقیم و معنی‌دار و کمال‌گرایی در سطح $(\alpha=0/01)$ به صورت معکوس و معنی‌دار، قادر به پیش‌بینی مسئولیت‌پذیری دانشجویان کارشناسی ارشد می‌باشند و آزمون t برای معناداری ضرایب رگرسیون در سطح کمتر از 0/01 معنادار است. به عبارتی با کاهش نمره کمال‌گرایی و افزایش نمره ابراز وجود، نمره مسئولیت‌پذیری دانشجویان کارشناسی ارشد نیز بالا می‌رود و بالعکس. با توجه به اینکه β ضریب استاندارد شده رگرسیون است، مشخص می‌گردد که ابراز وجود با ضریب تبیین (0/308) تأثیرگذاری بیشتری را در پیش‌بینی مسئولیت‌پذیری دانشجویان کارشناسی ارشد به خود اختصاص داده است.

4. بحث و نتیجه‌گیری

فرضیه اول پژوهش: بین کمال‌گرایی و مسئولیت‌پذیری دانشجویان کارشناسی ارشد رابطه وجود دارد. در تبیین یافته‌های فرضیه اول می‌توان چنین گفت که کمال‌گرایی یک مؤلفه انگیزشی است که شامل کوشش‌های فرد برای دستیابی به خودشتن کامل می‌باشد. افراد در این بعد دارای انگیزه‌ای قوی برای کامل بودن، معیارهای بالای غیر واقعی، کوشش اجباری و دارای تفکر همه‌یا‌هیچ هستند یا به حد افراطی موشکاف و انتقادگر بوده و نمی‌توانند عیوب و شکست‌های خود را در زندگی بپذیرند (هویت و فلت، 1991). از آنجایی که کمال‌گرایان همراه با استانداردهای شخصی بالا، با نگرانی در اشتباه کردن و شک و تردید در انجام فعالیت‌ها دست و پنجه نرم می‌کنند، همیشه به خاطر نگرانی از ارتکاب اشتباهات در انجام مسئولیت‌ها دچار شک و تردید هستند. آنها به دلیل بالا بودن ملاکها و معیارهای خود که دستیابی به آنها به سختی امکان‌پذیر است، دچار شکست‌های مکرر می‌شوند، چرا که نسبت دادن عدم موفقیت خود به اسنادهای درونی (مثل تلاش و توانایی‌های خود) همراه با حس خودسرزنش‌گری و خودانتقادگری، باعث خودکارآمدی آنها می‌شود. البته کمال‌گرایی مثبت با تشویق فرد برای مبارزه و چالش در حل مسئله، فرد را به سمت استفاده و بکارگیری

مسئولیت‌ها سوق می‌دهد. مسئولیت‌پذیری بالا باعث می‌شود افراد به صورت سازنده و منطقی برای کمال‌های مورد نظر خود تعیین هدف کنند. این افراد بیشتر کمال‌گرایی مثبت دارند و چون با مسئولیت‌پذیری بالا جلو می‌روند، معمولاً به خواسته‌های خود می‌رسند.

در تبیین این رابطه می‌توان چنین اظهار نمود، دانشجویانی که تمایلات کمال‌گرایانه منفی دارند نوعی الزام در دستیابی به اهداف و معیارهای سطوح بالا در خود احساس می‌کنند و در عین حال، به نظر آنها هیچکدام از کارهایی که انجام می‌دهند، خوب به نظر نمی‌رسد. این ویژگی‌ها می‌تواند مسئولیت‌پذیری این دانشجویان را تحت تأثیر قرار دهد. افراد کمال‌گرا چون در هر کاری لیده آل آن را می‌خواهند بنابراین در انجام امور و مسئولیت‌های خود تعلل می‌ورزند و به امید پیدا کردن فرصتی در آینده می‌باشند.

با کاوش عمیق و دقیق در روحیه انسان در می‌یابیم که انسان، دو ستار خوبی و کمال است و افراد کمال‌گرا هر چیز را در دست و کامل می‌خواهند، بنابراین موفقیت‌های خود را ناچیز می‌شمارند زیرا به نظر آنها این موفقیت‌ها به اندازه کافی خوب نیستند و نمی‌توانند نظر دیگران را به طوری که می‌خواهند جلب کنند. چنین شخصی می‌خواهد همه چیز را تحت کنترل داشته باشد و کارهایش مورد پسند همه قرار گیرد و همین موضوع می‌تواند به سطوح بالایی از ناکامی و فشار روانی و به تبع آن کاهش مسئولیت‌های او در زندگی بیانجامد.

فرضیه دوم پژوهش: بین ابراز وجود و مسئولیت‌پذیری دانشجویان کارشناسی ارشد رابطه وجود دارد.

در تبیین این رابطه می‌توان چنین اظهار نمود که ابراز وجود رفتاری است که در آن افراد خواسته‌ها و نیازهای خود را قاطعانه بیان می‌کنند و به دنبال این درخواست، در پی رسیدن به اهداف خود هستند. احساس نیاز دانشجویان به داشتن رفتارهای دلپسند در کلاس و دانشگاه، با رفتارهای جرأت‌مندانه پاسخ داده می‌شود و این خود باعث ایجاد احساس مثبت در دانشجویان می‌گردد. در نتیجه دانشجویانی که به احساس و نگرش مثبت به درس و مدرسه وارد دانشگاه می‌شوند، به احتمال زیاد از مسئولیت‌پذیری بهتری برخوردار خواهند بود. در تعریف ابراز وجود آمده است که ابراز وجود انجام دادن یا ندادن امری و یا کاری است. بنابراین قبول مسئولیت و انجام آن کاری است که یک دانشجوی دارای ابراز وجود به آن اقدام می‌کند. پس می‌توان گفت انجام در دست مسئولیت‌ها، رفتاری است مبتنی بر ابراز وجود که از طرف دانشجوی ابراز کننده رخ می‌دهد. دلیل احتمالی دیگر، انجام رفتارهای مبتنی بر ابراز وجود است که از طرف دانشجویان جرأت‌مند سر می‌زند. دانشجویی که جرأت‌مند است و رفتارهای جرأت‌مندانه متعددی در دانشگاه و در جامعه از خود نشان می‌دهد احتمالاً از سوی همکلاسی‌ها و یا حتی اساتید درسی خود تشویق می‌شود. این امر باعث شکل‌گیری و تداوم رفتارهای جرأت‌مندانه می‌شود که موقعیت اجتماعی وی را در گروه همسالان و در کلاس بالا می‌برد. بالا رفتن و یا بالا بردن موقعیت گروهی یک فرد می‌تواند انگیزه‌ای برای مسئولیت‌پذیری بهتر وی گردد. چون که رفتار، رفتار را می‌آفریند. بنابراین داشتن وضعیت اجتماعی بهتر می‌تواند در عملکرد مسئولیت‌پذیری این دانشجویان تأثیر مثبت بگذارد.

ابراز وجود رفتاری است که فرد را قادر می‌سازد ضمن حفظ حرمت خود و دیگران، احتمال بدست آوردن نتایج مطلوب را افزایش دهد. بنابراین فرد می‌تواند در مسئولیت‌پذیری به نتایج مطلوب تری برسد. تبیین احتمالی آن این است که فردی که ویژگی شخصیتی ابراز وجود دارد از روش‌های ارتباطی مناسب تری برخوردار است. بنابراین در مسئولیت‌ها و انجام آنها احساس مثبتی نسبت به دیگران دارد، استقلال رأی دارد، اعتماد به نفس آن بالاست و همه این عوامل باعث می‌شوند که فرد موفقیت بیشتر و عملکرد بهتری از خود نشان دهد.

فرضیه سوم پژوهش: مسئولیت‌پذیری دانشجویان کارشناسی ارشد را می‌توان بر اساس کمال‌گرایی و ابراز وجود پیش‌بینی کرد.

در تبیین این رابطه می‌توان چنین استنباط نمود که قبول مسئولیت نقطه آغاز تمام دستاوردهای بزرگ است. افراد مسئولیت‌پذیر به دلیل داشتن روحیه اعتماد به نفس، فعال و پویا هستند و خلاصانه و استوار در مسیر کارها گام بر می‌دارند. به علت پاسخگو بودن نسبت به امور محوله قابل اعتمادتر هستند. عاشق انجام دادن کارها و مسئولیت‌شان می‌باشند، از زیر کار شانه خالی نمی‌کنند و سعی دارند هر کاری را به موقع انجام دهند و از آنجایی که احساس مسئولیت، در درون فرد ریشه دارد بنابراین در کارهای خود عملکرد بهتری از خود نشان خواهند داد. فرد مسئولیت‌پذیر، چون بارها تصمیم گرفته و پیامدهای تصمیمات خود را دیده لذا تجربه و توانایی بیشتری در تصمیم‌گیری دارد و می‌تواند تصمیم‌گیری مناسب‌تری داشته باشد و این تصمیم‌ها معمولاً با توجه به هدف‌های خود فرد و نیازهای سایرین می‌باشد. لذا تصمیمات فرد مسئولیت‌پذیر عقلانی‌تر هستند و هدف‌گرایی بیشتری دارند. در نتیجه زودتر و بهتر می‌توانند در مورد وظایف خود در کلاس و دانشگاه تصمیم‌گیری نمایند و بهتر می‌توانند پیامدهای تصمیم‌گیری خود را پیش‌بینی کنند و از هدر رفتن امکانات و موقعیت‌ها جلوگیری می‌شود که مسئولیت‌پذیری بهتر را به همراه دارد.

به طور خلاصه می‌توان گفت افراد مسئولیت‌پذیر افرادی با وجدان اخلاقی قوی، دید وسیع نسبت به امور دارند و چون با برنامه ریزی و اهداف از قبل تعیین شده عمل می‌کنند به طور خودجوش، خودانگیخته و خودکنترل تمام تلاش خود را به عمل می‌آورند تا از حداکثر توانایی خود برای انجام مطلوب کارها و وظایف محوله استفاده کنند. بنابراین طبیعی است که عملکرد بهتری در جنبه‌های مختلف از خود داشته باشند.

با توجه به نتایج پژوهش مشخص شد که کمال‌گرایی و ابراز وجود می‌تواند پیش‌بینی‌کننده‌ی مسئولیت‌پذیری در دانشجویان باشد بنابراین پیشنهاد می‌گردد در مورد نحوه رشد و افزایش ابراز وجود، کارگاه‌های آموزشی در مدارس برگزار گردد و همچنین رسانه‌های جمعی و مشاوران مدارس برنامه‌هایی جهت اطلاع‌رسانی به والدین تدوین نمایند.

منابع

- آلبرتی، ر؛ امونز، م. (2000). روانشناسی ابراز وجود، ترجمه م قراچه داغی، چاپ پنجم، تهران، انتشارات علمی.
- ارونسون. (1998). روانشناسی اجتماعی، ترجمه ح شکرشکن، ویرایش هشتم، چاپ هفتم، تهران، انتشارات رشد.
- استرنبرگ، رابرت. (2006). روان شناسی شناختی، ترجمه، خرازی، کمال، حجازی، الهه (1387). تهران، انتشارات دانشگاه تربیت مدرس.
- براندن، ن. (2010). مسئولیت‌پذیری، اتکای به خود و زندگی پای‌سختگو، ترجمه م قراچه داغی، ویرایش اول، چاپ دوم، تهران، انتشارات شباهنگ.
- بندورا، آلبرت. (1379). نظریه‌های یادگیری اجتماعی، ترجمه فرهاد ماهر، تهران، انتشارات رهگشا.
- بیابانگرد، آ. (1387). روشهای پرورش احساس مسئولیت در کودکان، تهران، انتشارات انجمن اولیاء و مربیان.
- پارسا، محمد. (1384). روان شناسی تربیتی، تهران، انتشارات سخن.
- نجاریان، بهمن؛ عطاری، یوسف علی و زرگر، یدالله. (1387). ساخت و اعتباریابی مقیاسی برای سنجش کمال گرایی، مجله علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه شهید چمران اهواز، دوره سوم، سال پنجم، شماره‌های 3 و 4 ص 43-58.
- وایر. (2009). روش‌های برقراری ارتباط با دیگران (روانشناسی روابط بین فردی). ترجمه اسماعیل بیابانگرد و علی نعمتی (1385). تهران، مؤسسه کتاب مهربان نشر.
- **Blatt, S.J. (2013).** The Destructiveness of perfectionism. Implications for the treatment of perfectionism. *American psychologist*, 50, 1003-1020
- **Ewitt, P. L, & Felt, G. L. (2002).** Dimension of Perfectionism in unipolar Depression *Journal of Abnormal Psychology*, 100, 98 – 101 - Hewitt, P. L. & Felt (1995). Perfectionism and Stress Processes in Psychopathology. In. G. L. Felt & P. L.
- **Hewitt, P. L, & Felt, G. L, Baser, A, Sherry, S. B, & Felt, G. L. baser, A, Sherry, S. B, & mc Gee, B. (2002).** Perfectionism is multidimensional: A reply to Shoran, Cooper, and Fairburn. *Behaviors Research and Therapy*, 12360 – 411221.
- **Nangle, D.W.Erdly, C. A. Carpenfer, E. M, Newman, J. E. (2013).** Social skills training as a treatment for aggressive children and adolescents: A development – clinical integration. *Aggression and violent Behavior*, 2 (4). 285-305
- **Patton, A., Wombs, B. T, Viswes warmish, H, Swinger- Ganged, M., Guiro, E. L., Privies, L. L. Herbst, L. (2010).** A pilot study of feasibility and efficacy of the Strategies to self-concept positive parenting for single mothers of children with ADHD. *Journal of Attention Disorders*.

